Бары дойдулар пролетарийдара, холбоҥуҥ!

САҺА ОЛОХ

ССКП ЧУРАПЧЫТААҒЫ РАЙКОМУН УОННА ҮЛЭҺИТТЭР ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААҒЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

Хаһыат 1931 сыл алтыннан ыйтан тахсар

№ 32 (4766) | 1976 сыл, Кулун тутар 13 күнэ, СУБУОТА | Сыаната 2 харчы

НЬИРЭЙ ӨЛҮҮТҮН ТАҺААРЫМЫАХХА

Билигин оройуон совхозтарыгар ыпах маассабайдык төрөөҥнүэ саралаана. Кулун тутар 10 күнүнэн турутунан Карл Маркс аатыгар совхозка 450, Эрилик Эристиин аатынан совхозка—495, Субуруускай аатынан совхозка 526 ыпах төрөөтө. Аспыт икки ыйга оройуон үрдүнэн 16 ньирэй өлө, ол ньиҥэр Субуруускай аатынан совхозка—12.

Төрүөх өлүүтүн сүрүн биричиннэриттэн буолаллар: уулаах ыпаҕы утумнаахтык ыраах салгыҥа чаччыгыннат буолуу, от хаачыстыбата, көрүү-харайыы молтөө. Сорох отделениелар хотоноро (холобур, Үрэх Куорэ—Карл Маркс аатынан совхоз) уунан туоллан туроллар. Саҥа төрөөбүт ньирэй уулаах муостара сытан тымныйан өлөр. Биирдиилээн клетка кыайан дьаһаллан сиҥэ оҥоһуллубат эбэтэр баар да клеткалар сиҥэ туһаныллыбаттар. Совхозтар сорох специалистара күүскэ модьуйан, клетка дэлэйдик оҥоһуллаарын уонна толору туһаныллаарын ситиспэттэр. Оттон сорох фермаларга харабыл суоҕуттан эбэтэр баар да эрээри кыһаммыттан түүн төрөөбүт ньирэй өлөр түбэлтэтэ, сэдэх да буоллар, баар.

Совхозтар фермаларыгар ньирэйдэри анаалаах көрөөччүлэргэ туттарыы олус быстан, олус өр ыанньыксыттарга сөпкөнөн хаалаллар. Холобур, Соловьев отделениетыгар 100 ньирэйтэн 60-на ыанньыксыттарга турар, оттон 40-на биир көрөөччүгэ бэриллибит. Хоттоноо 55, Чакырга 60 ньирэй ыанньыксыттарга баалла. Арай хайахсыттар ньирэйдэрин барытын сөптөөх кэмнэ аһарбакка көрөөччүлэргэ итэҕэйэн ньаллар. Бу дьаһал Карл Маркс аатынан совхоз фермаларыгар эмиэ баланча сөптөөхтүк өлохтоҥор.

Ньирэйи 10—15 хонуктанарын кытта опыттаах көрөөччүгэ биирэн ньиллэхтээх. Биһиги усулуобуйабытыгар дэбигис кыайтарар дьаһалынан ньирэйдэргэ искусственнай үүтү оҥорон иҥэрдиҥ буолар. 0,5 кг саралаан баран, күн аайы 0,5 кг эбэн бэриллэр. Олохтоох специалистар онуо хонуттан да. Ол суеһүлэргэ эбии аһылыгы элбэхтик сиэтиэххэ, коонньорбоҕо оту, лабыктаны, дулҕаны, талах мэөкэтин, комбикорму туһаныахха. Күн ааҥы минеральнай элементнэр булкаһыктарыттан оҥоһуллубут микробрикеттары биэриэххэ эбэтэр полисолины эбии кутуохха. Кальцийдаах, фосфордаах унуох мэөкэтэ эбэтэр ону солбуйаччылар (60—80 грамм) туттуллуллар.

Гидропоннай ньыманан үүнэриллибит албэх витаминнаах күөх үүнээйи—суеһүгэ олус туһалаах аһылык. Өссө уулаах ыпахтарга витамин ужуолу түөрт төгүлүн итэҕэйэ суох оҥоһуллуох тустаах.

Ветеринарнай, зоогигиеническай быраабылалар этэллэриннэн ыпахтары төрөтөр аналлаах отделениелар, саҥа төрөөбүт ньирэйдэргэ профилакторийдар тэриллиэх кэриҥнээхтэр. Профилактическай эмтээһини туһсарыыга уонна ветеринарнай практикаҕа антибиотиктары, атын да препараттары туһанарга кыһаныахха. Бары фермалары антечкаларынан, наадалаах эмтэриннэн хаччыйыахха.

Төрүөх хойутаһыныы уонна ыпах элбэхтик кытарааһыныы төрүөтэ—төрөөстөох кэмигэр искусственнай сиэмлэрэ эбии саталлаахтык, табан мыппакка хаалыы. Ол үүккэ даҕаны, төрүөхтэ даҕаны улахан охсуулаах.

Былырыын, 1975 сылга, оройуонҕа ньирэй маассабайдык өлбүтэ: Субуруускай аатынан совхоз 283, Карл Маркс аатынан совхоз 182, Эрилик Эристиин аатынан совхоз 105 төрүөбү сүтэрбиттэрэ. Итиччэ эбэх өлүү-сүтүү ханнык да дьаллык-дьаҥ суоҕуна, анаардас көрүү-харайыы, аһатыы, хотон туруга молтөөбүттэн тахсыыта. Быйыл, хаачыстыба уонна кэдьүүс пятилеткатын маҥнайгы сылыгар, итинник быһыы хайаан да хатыламмата наада. Совхозтар салайаччылара, специалистара суеһу интинтин туһаннаах үлэһиттэриҥэр сөптөөх кэмнү биириэтигэр оҥорон, төрүөбү биири да эҥчиргэппэккэ төрөлкэйдик интэриэн ситиһэр эбэһиинистээхтэр.

С. БОРИСОВ.

Субуруускай аатынан совхоз Лахалдыы фермитин саҥа хотонуонар И. А. Павлов старшайдаах кормокухня үлэһиттэрэ эбии аһылыгы дэлэйдик уонна учуоҕай хаачыстыбалаахтык оҥороллор.

СНИМОККА: И. А. Павлов.

П. СЕДАЛИЩЕВ фотота.

★

Хаһыат хонтуруоллуур кирбиилэрэ

Ферма—2000, *Ыанньыксыт*—3000

Онус пятилетка бастаны сылыгар үүт ыамын лаппа үрдэтэр иһин социалистическай куоталаһыыҥа киирсэн фуражнай ыпах ахсыттан 2000 кг үүтү ыырга сорук туруорумму АҒЫС ФЕРМА коллективын, 3000-тан итэҕэйэ суох үүт ыларга быһаарыммыт ТОҒУС ЫАННЬЫКСЫТ үлэлэрин биһиги хаһыаппыт бэйэтин быһаччы хонтуруолугар ылар.

Маҥтан аллараа ити фермалар уонна ыанньыксыттар куоталаһыыларын дневниктин бачаатыгынбыт. Бастакы колонкаҕа—1975 сылга бинир фуражнай ыпахтан ыабыт үүттэрэ, иккис колонкаҕа—1976 сыл икки бастакы ыйынааҥы графиктара, үһүскэ—толоруулар (килограммынан):

ФЕРМАЛАР			
Куулэ Куол	1826	120	147
Төҥүргэстээх	1786	124	187
Хайырдас	1622	99	152
Сэмэн Үрэҕэ	1980	132	178
«Маарычаан—1»	1862	122	222
Аҕас Куолэ	1843	126	151
Эбэ II	1773	118	101
Бэрэ	1562	113	130
ЫАННЬЫКСЫТТАР			
Диодорова В. Н.	2716	112	188
Артемьева А. Н.	2648	80	107
Константинова М. М.	2517	80	127
Макарова У. Е.	2452	167	205
Кроннинова Е. Н.	2432	160	340
Сергеева А. Л.	2328	160	325
Тарабукина В. К.	2863	190	423
Ноева Л. И.	2786	170	276
Кузьминна Е. М.	2551	163	435

Өлгөн үүт иһин өхсүһүр оройуон бастыҥ фермаларын коллективтара, чулуу ыанньыксыттара! ССКП XXV съезһин историческай ууруаахтарыгар дьыаланан эпиэттээх—онус пятилетка бастакы сылыгар сүеһүттэн бородуукуйаны ылыыны тосту үрдэтэр иһин социалистическай куоталаһыыны өссө хиэтник, дьайыылаахтык тэнитиҥ!

ССКП XXV съезһин ууруаахтара үлэбэ саҥа ситиһиилэргэ ыҥыраллар

КУОТАЛАҺЫЫ ӨССӨ КҮҮСКЭ САЙДАР

ССКП XXIV съезһэ тохсус пятилетканы туруорбут соруктарын ситиһиилээхтик толорууга Карл Маркс аатынан совхоз Бахсытааҥы отделениетын рабочайдара уонна специалистара бэйэлэрин сэмэй кылааттарын киллэрбиттэрэ. Пятилетка түмүктээһиннээх сылыгар сүеһү интинтин тайыннарыыга, киниттэн бородуукуйаны ылыыны салгыы үрдэтиигэ ситиһиибит совхоз дирекциятын, парткомун уонна рабочкомун көмөрүллэ сылдьар Кыһыл знамиларынан бэлиэтэммитэ. Ити кылайыыны эбии чиҥэтэр туһугар ССКП XXV съезһин чиҥэтиэр кэхтээх социалистическай куоталаһыыны тэнитиннибит.

Саҥа пятилетка бастакы сылыгар соруктарбыт өссө улахаттар. Үүт валовой ыамын лаппа үрдэтиини, эти оҥоруону эбэтиини тэҥэ бородуукуйа хаачыстыбатын хаһаанкытааҕар да туһсарыахтаахпыт, государствоҕа туттарыллар үүт I—II сортаах, оттон эт үрдүк уойуулаах түөрт бастыҥ ыанньыксыт 2000-лаах кирбиини аһарарга быһаарыллыбыт.

Хаачыстыба уонна кэдьүүс иһин охсуһуу пятилетканы бастакы сылын иккис мыйыгар үүт валовой ыамын былаанын 101,2 бырыһыан толордубут, биирдии фуражнай ыпахтан 72 кг ыамыт, былырыыҥыттааҕар 25-тиэ кг үрдэтиллибит. Оттон ыстык бисс мыйыгар государствоҕа үүтү атыылыыр сорудахпытын 37 центнериэнэн аһардыбыт, барыта 1190 центнери туттардыбыт. 1975 сыл ыстытын ити кэмигэр тэҥнэтэххэ, үүт валовой ыамын 232 центнериэнэн үрдэтиллибит, оттон государствоҕа 128 центнериэнэн элбэх үүтү атыылаатыбыт.

Үрүҥ илгэ үлэһиттэриттэн М. С. Мохначевская старшайдаах Саха Хотонун уонна В. Ф. Слепцов салайар «Коспиэ» мэччат-комсомольскай фермалар коллективтара куоталаһыыҥа бастаан ньиллэр. Үлэ Кыһыл Знамята орден наградаларын В. Ф. Слепцов, М. Н. Мохначевская буоллаллар, оттон эдэр ыанньыксыт В. Окоемова биир фуражнай ыпахтан үүтү ыаһын сорудаҕын 84 кг аһарда.

Бу күннэргэ барыта 160 ыпах төрөөтө. Отделение үрдүнэй күнүнэ биир тоннаттан ордук үүтү ылыбыт. Хонуктара туолбут ньирэйдэр көрөөччүлэргэ туттарыллан ньаллар. Эбии аһылыгы бэлэмнээһиини уонна дэлэйдик сиэтиини тиһигин быспанна хаачыйаргы кыһанабыт.

Ол эрээри үлэбит тэрээһиниттэр уонна социалистическай куоталаһыыны күүскэ тэнитиигэ көтүтүүлэр баалларын диэххэ наада. Ити үүт валовой ыамын ыстык бисс мыйыгаҕа былаанын толорботохпутуттан, ыччат суеһүнү интиттэн эрдэҥи ылыыны кыайбатахпытыттан да көстөр.

Отделение үлэһиттэрэ ССКП XXV съезһиэр тиб. Л. И. Брежнев дакылаатын сүнкэн ороҥнуулуунэн көрүстүлэр. Иҥэ дойдубут иннин сайдар кэскилэрэ ыйылыннылар. Советскай

Экономика боппуруостара

Быйаҥ туустарын туттууну кэҥэтиэххэ

ССКП XXV съезда химиялааһыҥҥа үһулуччу улахан суолтаны биэрдэ. Минеральнай уоҕурдуулары оҥоруу кэмэйин улаатыннарыы, ходуһаларга, мэччирэҥнэргэ уонна баһыныларга киллэриини лаппа кэҥэтии соруктара туруорулуннулар.

«Сельхозтехника» холбоһуга 1980 сыл буолуута совхозтар ходуһаларыгар уонна баһыныларыгар минеральнай уоҕурдуулары киллэриини 10 тыс. гектарга, органическай уоҕурдуулары таһаарыыны 15 тыс. тоннаҕа тиэрдэргэ былааннанар. Райсовет исполкомун олунньу 27 күнүгэр буолбут мунньаҕа «Сельхозтехника» холбоһугун былааныын бигэргэтта.

Минеральнай уонна органическай уоҕурдуулары киллэрии «Сельхозтехника» холбоһугар киниэннитиэн бу үлэҕэ таһаарыллар ороскуоттар ааҕыллыахтара, ходуһалар уонна баһыныналар үүнүүлэрэ үрдэтиллэр усулуобуйалара тэриллиэ, сүөһү аҥылыгын бэлэмнэһии экономическай кодьүүһэ үрдүө.

Ахсыс пятилеткаҕа баара-суоҕа 33 тонна минеральнай уоҕурдуу хортуоппуйга уонна оҕоруокка дуоҥа суохтук туттуллубута. Оттон тохсус пятилетка сылларыгар ходуһаҕа 10 тыс. гектарга, баһыныларга 2700 гектарга иккитыһыынча тонна минеральнай уоҕурдуу туһаныллыына. Бу үлэлэргэ «Сельхозтехника» холбоһуга балаччы кыааты киллэрдэ.

Аастыт пятилеткаҕа биһиги ороҕуоммутугар минеральнай уоҕурдуулары туһаныы кодьүүһэ хайдаҕый? Иҥэл ходуһаларга технология быһыытынан бир гектарга 3—3,5 центнер минеральнай уоҕурдуу киллэриллиэхтээх. Уоҕурдуу көрүҥнэрэ, кэмэйдэрэ ходуһа почватын араастарыттан тутулуктаах. Ити усулуобуйалары тутустахха, иҥэл ходуһа хас бириидин гектарыттан 20—25 центнер үүнүүнү ылыахха сөп. 1975 сылга ороҕуон үрдүнэн от үүнүүтэ бир гектартан ортотунан 6,3 центнер буоллаҕына, минеральнай уоҕурдуу киллэриллибит сириттэн ортотунан 9,2 центнер от хомулунна. Оттон Субуруускай аатынан совхоз уоҕурдуллубут ходуһаларыттан баара-суоҕа 6 центнер үүнүүнү ылла. Кырдьыга, бу мөлтөх көрдөрүү.

ТУОРАХТААХ культураларга тохсус пятилетка сылларыгар 2047 гектарга минеральнай уоҕурдуу туһаныллыына. Бир тэҥ агротехническай усулуобуйалардаах кэкэлэҥэ баһыныларга тэҥнэтэххэ, минеральнай уоҕурдуу киллэриллибит баһыныларыттан гектарын ахсыттан 3,2 центнертэн ордук үүнүү хомуйуллуна. Экономическай кодьүүстэрин барыларын аҕыс маанык хартыыналары көрдөрөр. Ордук үүнүүттэн кинибит дохуоттартан минеральнай уоҕурдуулар сыаналарын, киниэннэри киллэрии барыы ороскуоттарын кэбүрэттэххэ, минеральнай уоҕурдуу туһаныллыбыт баһынатын хас бириидин гектара 17 сомк. ыраас барыыны биэрбит буолуон сөп. Онон уоҕурдуулары табан туһаннахха, киниэннэр экономическай кодьүүстэрэ лаппа үрдүк буолар кыахтаахтар. 1975 сылга Карл Маркс аатынан совхоз Одьулуунга 215 гектарга 2 центнер мээрэйдээх азотнай уонна фосфорнай уоҕурдуулары туттубута. Ол кэккэ бир тэҥ агрофоннаах баһыныларгаҕар 5,2 центнертэн ордук үүнүүнү биэрбитэ, эбэтэр уоҕурдуллубут хас бириидин гектар баһына 41,6 сомк. ыраас барыыны киллэрбит буолуон сөп. Дьэ бу кырдьык урдук экономическай кодьүүс.

Аастыт пятилеткаҕа, омос көрөргө, баһыныларга минеральнай уоҕурдуулары киллэрии кэмэйэ Субуруускай аатынан совхозка киэҥ курдук. Пятилетка устатыгар бу совхоз туорахтаах культураларгаах 1132 гектарга тутуннна. Ити ороҕуон тохсус пятилетка сылларыгар баһыныларга киллэрбититтэн 19 бырыһыанын ылар. Ол эрэгэр, онтон экономическай кодьүүс лаппа намыһах. Уоҕурдуллубут баһына хас бириидин гектара 2,5 центнертэн ордук үүнүүнү биэрбитэ. Экономическай кодьүүс гектар баһыгар 17,4 сомк. таҥнэспит буолуохтаах. Ол биричиинэтинэн уоҕурдуулуу бириидин гектарга киллэрии нуормата олус сарбыйыы буолар: гектарга ортотунан баһынатын почвеннай уратытыттан көрөн 2—2,5 центнер туттуллуохтаах эбит буоллаҕына, субуруускайдар гектарга баара-суоҕа 0,95 центнери киллэрбиттэрэ.

Ханна агротехника мөлтөхтүк тутуһуллар сиригэр (сиэмэ кондицията намыһах, баһына таҥастаахына мөлтөх, сааскы сиик куоттарыллар, паар кичэйиллибэт баһыныларыгар) минеральнай уоҕурдуулар кодьүүһү аҕалыахтааҕар, ночоокко тэбиэхтэрин сөп. Итиннинэ түбэлтэ 1975 сылга Субуруускай аатынан совхоз сорох баһыныларыгар тахсыбыта.

ОНУС пятилеткаҕа сыл аайы ортотунан 6—7 тыс. гектар ходуһаҕа, 2,5—3 тыс. гектар баһыныҕа уоҕурдуу туустарын туһаныахтаахпыт. Ходуһа үүнүүтүн биллэрдик үрдэтиэхтээхпит, туорахтаах культураллар үүнүүлэрэ 10 центнер буоларын ситиһиэхтээхпит. Ити аата, хас сыл аайы 3—3,5 тыс. тонна быйаҥ туустарын атыылаһан туһаныахтаахпыт. Аастыт пятилетка кордорүүлэригэр тэҥнэтэххэ, бу сыыппаралар балыстаах курдуктар. Ол гынан баран, бу да түбэлтэҕэ баһына 40—45 бырыһыана, оттон ходуһа 10 бырыһыана эрэ уоҕурдуллуо.

Быйыл уоҕурдуулары 4 тыс. гектар ходуһаҕа уонна мэччирэҥнэргэ, 1700 гектар баһыныҕа киллэриэхтээхпит. Итиннэ барыта 1800 тонна минеральнай уоҕурдуу туттуллуохтаах. Билиҥҥи туругунан совхозтарга 1000 тонна кэриҥэ уоҕурдуулаахпыт. Аны 800—900 тоннаны эбии атыылаһыы, тиэйтэрии соруга турар.

«Сельхозтехника» холбоһугун механизированнай этэрээтэ быйыл саас Эрилик Эристиин аатынан совхоз ходуһаларын уонна баһыныларын уоҕурдуохтаахтар, онтон Субуруускай аатынан совхоз Соловьевтаабы отделениетыгар киниэхтээх. Ол кэннэ Карл Маркс аатынан совхозка кэлэн химиялааһыны ыытыахтаах. Субуруускай аатынан совхоз Бахсытаабы ходуһатыгар, хортуоппуйугар уонна Болугур отделениетын ороруотун сиригэр бэйэлэрин күүстэриннэн уоҕурдуулуу оҥоруохтаахтар. Минеральнай уоҕурдууну киллэрии былааннарын ситэри толоруу күүн ыытыллар.

МАЙТАН ИННЬЭ совхозтар минеральнай уоҕурдууга аналлаах сарайдары, ыскылаатталары тутуохтаахтар, уоҕурдуулар көрүҥнэриниэн ыскылаатталыахтаахтар. Аммиачнай селитра уоттан улахан кутталлаах буолан, ханнык даҕаны ужимуохха, мэлдьитин сэрэхтээх буолуохха. Минеральнай уоҕурдууну сиигирдии, хомуурдуу таһаарыллыа суохтаах.

Хаһаайыстыбалар агрономнара почвеннай картограммаҕа туһанан хас бириидин баһыныҕа ханнык көрүҥнээх, тоҥо кэмэйдээх минеральнай уоҕурдуулары туһаныы чуолкайдыахтаахтар, саас уонна күһүн минеральнай уоҕурдууну киллэрэр «Сельхозтехника» агрегаттара ол нуормалары хаалбаннаабакка тутуһаллаарын ситиһиэхтээхтэр. Ходуһаҕа, баһыныларга уоҕурдуулары киллэрии бэрээдэгэ уонна графига суоҕа күнэргэ сиҥилии чуолкайданыахтаах.

Минеральнай уоҕурдуулары туһаныыны кэҥэтии — дьоҥуннаах сорук, үүнүүнү үрдэтии бир сурун усулуобуйата.

В. ЕРМОЛАЕВ,
тыа хаһаайыстыбатын управлениетын ныдаабынай агронома.

ССКП XXV съезһин матырыйаалларыгар лекциялар, дакылааттар уонна бэсиидэлэр

БИРИМИЭРИНЭЙ ТЕМАТИКАЛАРА

ССКП XXV съезда — бүтүн аан дойду үрдүнэн үһулуччу чулаах событие.

ССКП уонна Советскай Союз аан дойдутаабы революционнай процесска миэстэлэрэ уонна оруоллара.

Социалистическай дойдулар доҕордоһууларын уонна биир гэ үлэлэһиннэрии салгыы бөҕөргөөһүнэ.

Аан дойду олоҕор босхоломмут дойдулар оруоллара.

ССКП XXV съезда советскай-китайскай сыныаннаһыылар тустарынан.

ССРС капиталистическай дойдулары кытта сыныаннаһыылара.

Эйэ программатыгар ССКП XXV съезда бэлиэтээбит саҥа соруктара.

ССКП XXV съезда аан дойдутаабы коммунистическай хамсаһыы билиҥҥи сүһүөх кэмин туһунан.

Тохсус пятилетка сурун тумуктэрэ.

Партия экономическай стратегията уонна онус пятилетка сурун уратылара.

Экономика уонна норуот олоҕун үйгутун салгыы өрө көтөҕүү туһугар производство кодьүүһүн уонна үлэ хаачыстыбатын үрдэтии.

Онус пятилетка — коммунизмы тутууга саҥа дьоҥуннаах сүһүөх кэм.

1976—1980 сылларга ССРС норуотун хаһаайыстыбатын сайыннарыы сурун туһаайыылара.

Онус пятилетка — кодьүүс уонна хаачыстыба пятилетката.

ССКП билиҥҥи кэмиэҕи экономическай политиката.

Онус пятилетка сурун соруга.

Общественнай производствоны интенсификациялаһыы — ССРС норуотун хаһаайыстыбатын сайыннарыы сурун туһаайыыта.

Үлэ оҥорумтуотун үрдэтии — общественнай производствоны салгыы сайыннарыы быһаарылаах усулуобуйата.

Кэмчилээһин режимин күүһүрдүү — сурун хаһаайыстыбаннай-политическай сорук.

Билиҥҥи кэмиэҕи научнай-техническэй революция уонна кини социальнай-экономическай түмүктэрэ.

Социализм экономическай сокуоннарын билии уонна туһаныы.

Онус пятилеткаҕа социальнай сайдыы программата.

Социалистическай куоталаһыы билиҥҥи кэмиэ өрө көтөҕүллүүтэ — политическай уонна үлэҕэ нитии холбоһууларын түмүгэ.

Билиҥҥи кэрдиис кэмиэ ССКП социальнай политиката.

Тыа хаһаайыстыбатын салгыы сайыннарыы — норуот бүттүүнүн соруга.

Онус пятилеткаҕа транспорт уонна сибээс сайдыытын сурун соруктара.

Онус пятилеткаҕа капитальнай тутуу.

Онус пятилеткаҕа атыы-эргиэн.

ССКП XXV съезда сайдыылаах социалистическай общество туһунан.

ССКП XXV съезда советскай олох сирэйин туһунан.

Советскай киһи нитиллэн тахсыыта уонна сайдыыта.

Салалта тэрээһини өттүнэн структуратын уонна ньымаларын тупсарыы.

Рабочай кылаас — общество сурун күүһэ.

ССКП XXV съезда советскай дьоннору майгы-сигили өттүнэн нитии соруктарын тустарынан.

ССКП — научнай коммунизм тактиката.

ССКП XXV съезда сайдыылаах социализм усулуобуйатыгар партия оруолун туһунан.

ССКП XXV съезда билиҥҥи кэрдиис кэмиэ идеологическай үлэ соруктарын туһунан.

Советскай патриотизм уонна пролетарскай интернационализм дьиҥнээх олохха.

Саха сирэ норуоттар бырааттыы кэргэннэриигэр.

Саха сирин социальнай-экономическай сайдыытыгар ССРС норуоттарын бырааттыы көмөлөрө.

Үлэһиттэри коммунистическай нитиигэ үлэ коллективын оруола.

Ленинскэй комсомол — партия эрэллээх көмөлөөччүтэ.

ССКП XXV съезда советскай демократия туһунан.

ССКП XXV съезда социалистическай сокуоннаах туһунан.

Илиҥҥи Сибиир оҥоруулаах күүстэрин туһаҕа таһаарыы саҥа сүһүөх кэмэ.

Саха АССР онус пятилеткаҕа.

БАМ уонна Саха сирин соҕуруу этэ.

Онус пятилеткаҕа Саха АССР норуотун хаһаайыстыбатын сайыннарыы сурун туһаайыылара.

ССРС тас экономическай сибээстэһиилэрэ.

ССКП социализмы уонна коммунизмы тутууга опытын аан дойду үрдүнэн суолтата.

ССКП — советскай общество салайар уонна тэрийэр күүһэ, советскай норуот политическай сирдьитэ.

ССКП XXV съезһин историческай суолтата.

ССКП ОБКОМУН ПРОПАГАНДАҔА УОННА АГИТАЦИЯҔА ОТДЕЛА.

Бүтүн Союзтааҕы фестиваль иккис тура

„НЬУРГУН БООТУРДУУН" КӨРСҮҺҮҮ

Орто дойду олоҕун абаатыйа бинистэрэ атыйахтаах уу курдук аймаабыттарыгар, күн улууһун кэмҥэскүү айыы бухатыырдара айаннаа аттаналлар... Кинилэр эриирдээх-буруурдаах суоллара, охсуһуулара, кыайан-хотон эргилдиилэрэ норуот өрөгөйүнэн-ыһыаҕынан түмүктэнэллэ сценаҕа илэ-чахчы нөҥүннэ. Соҕотох бу драманы туруоруу даҕаны Хатылы нөҥилиэгэ элбэх тойуксуттардааҕын уонна фестиваль ньыата үрдүк тэрээһиннээҕин көрдөрөр. Сцена декорацыятын оҥоруута, уотукуоҥу табан туһаныыта, бинилиэн соннооччулар таҥастарын-саптарын бөлөмнөһиннэ хатылыылар үгүс сыраларын биэрбиттэр.

Иван Доротунов Ньургун Боотур, Дмитрий Терютин Аан Эскэл тойон, Елена Ванна-Кыыс Кыскыйдаан, Евдокия Протодьяконова Күн Күбэй, Николай Степанов Сорук Боллур, Иван Говоров Үрүҥ Уолан оруолларын итэҕэтиилээхтик арыйдылар. Ордук Михаил Дьячковскай Уот Уйбутаакы обраһын чаҕылхайдык толорбута хайаанна. Кини саҥата сатараан, эргийэн-урбайан, дьон дириҥ сэҥээриитин ылыан ылла. Драма ыаллыбатах өттүнэн толороччулар саҥалара-иҥэлэрэ чуолкайдык иһиллибэтэ, чаастатык тыдларыгар иҥиилэрэ, бухатыырдар сэннэтэ суох хамсаныылара бэлиэтэннэн сөп.

Концертлай программаны Роман Савин «Саха маршын» балҥҥа өрө көтөҕүллүүлээхтик толоруунан саҕалыыр. «Мин хоту дойдум» диэн танцевальнай сюита концерты улаханнык кэргэттэ. Мария Ванна солистналаах хомусчуттар ансамблларга көрөөччүлэр биһиргэбиллэрин ылла. Е. Протодьяконова «Олуөнэ эбэкэм», Роман Степанов «Кыыс мичээрэ» диэн ырыалара, Иван Говоров «Партиҥа — айхал!» диэн хомуска доҕуһуоллаан толорбут тойуга бэрт сонуннун иһиллиннилэр. «Таҥара оҕото» диэн сатирическай хоһоону Алексей Макаров тахсыылаахтык аахта. Концерт 60 киһилээх хор «Партиҥ баар буолан» уонна «БАМ-ы тутааччылар ырыаларын» толоруутунан түмүктэннэ.

Д. ЭВЕРСТОВ.

БЕЛОРУССКАЙ ССР. Бастыҥ хомуйааччы комсомолка Л. Сологуб музыкальнай инструменнары оморор Молодечнотаабы фабрикаҕа үлэлиир. Предприятие быйыл эрдэҥ тэриллэриэр 216 тыс. баллнары уонна гармониялары биэриэҕэ.

ССТА фотохрониката.

Аҕааччыга бэсиэдэ

Коммунизм уонна эйэ арахсыспат биирдэр

Москваҕа Советскай Союз Коммунистическай партиятын XXV съеһэ үлэтин түмүктүөбүттэн хас да хонук аастар. Ол эрээри аан дойду бүтүннүүтүн болҕомтотун тардыбыт бу событиены ыраныысса таһыгар сэҥээрии уҕараабат.

Биллэн турар, планета саамай бөдөҥ державаларытан биирдэстэрин салайар партия съеһэ биллибэккэ-көстүбэккэ, атын дойдулары уонна киниилэргэ олорор дьоннору долгушажа ааҕыа суохтааҕа ойдөнөр. Советскай Союз доҕотторо коммунизмы тутуу суолугар биһиги хас биирдии ситиһиибититтэн үөрэллэр, ону сырдык кэскил иһин охсуһуурга бэйэлэрин кыайыыларын мэктиэтин быыытынан көрөллөр. Оттон өстөөхтөрбүт кыайахаллларын кистээбэттэр.

Ол эрээри бу сыныыга 30-с сыллар кэннилэриттэн көрсө илик ыарахан экономическай кризиһин көрсүбүт капиталистическай эйгэ булумахтанар ыарахаттарын фонугар биһиги дойдубут иннин диэки ситиһиилээхтик хардыылаһына ураты чуолкай буолан көстөр. Итиннэ промышленнай бородуукторуйа, капитальнай тутуу, норуот олоҕун таһымын үрдэтэр саҥа дьаһаллары үбүлээһин кэмэйдэриннэн ааспыт пятилетка ССРС историятыгар бастыҥ пятилеткэнэн буолла. Оттүргэтэтиигэ, үлэ оҥорумтуотун үрдэтиигэ уонна үлэ хаачыстыбатын бары өттүнэн туһсарыыга олоҕуран Коммунистическай партия норуот олоҕун материальнай уонна культурнай таһымын үрдэтиигэ туһаайыллыбыт курсун олохтоох киллэрии буолар.

Ол эрээри ССКП XXV съеһин докумуоннарын аан дойду үрдүнэн дуорааннара ССРС коммунизмы тутууга ситиһиилэрин эрэ кытары сибээстээх буолбатахтар. Киниилэр ордук сэрии суоһун мөлтөтүүгэ, норуоттар икки ардыларынааҕы сыныаннары сүрүннэһиигэ көмөлөһөргө уонна бары государстволар икки ардыларыгар биирдэ үлэлиир сыныаннары олохтоохуннуга туһаайыллыбыт ССКП тас политическай үлэтин түмүгүнэн буолаллар. «Биһиги эйэ усулуобуйатыгар олорбуппут 30 сылтан орто. Социализм позициялара бөҕөргөөтүлэр. Тыҥааһын сымнааһына сүрүн хайысха буолла. Партия аан дойдутааҕы политикатын сүрүн түмүгэ итти буолар. Итиннэ түмүгүнэн советскай дьоннор кэҥэ туттуохтарын сөп». Бу тыллар партия XXV съеһигэр Кини Комитет отчуотуттан ылыннылар.

Кырдьык, биһиги эйэ иһин охсуһуурга ситиһиллибит кыайыыларынан кэҥэ туттар быраабтаахпыт. ССКП XXIV съеһэ салгыы охсуһуу сорунтарын дьүүллэһиигэ сүгкэн болҕомтотун туһаайда. Съезд итти сорунтары 1971 сыллааҕы программа быһаччы салгыытынан буолар саҥа программаҕа ыйда. Съезд трибунатыттан ССКП КК Генеральнай секретара Л. И. Брежнев «Советскай Союз бэйэтин тас политикатыгар араас общественнай тутуллаах государстволар хардарыта барыстаах эйэлээх биргэ үлэлэһиннэрин сайыннарыы саҥаттан саҥа суолларын, сэбилэнниини суох оҥоруу суолларын тулуурдаахтык уонна утумнаахтык көрдүү турар саҥаалаах» диэн оссо биирдэ эттэ. «Биһиги,— диэн эбии этэ табаарыс Л. И. Брежнев,— бигэ эйэ иһин охсуһуурга бэйэбит үлэбитин халбаҥа суох күүһүрдэ туруохпут».

Тас дойдулардааҕы информационнай агенствволар уонна бачээт биллэрэллэриэн, эйэ саҥа советскай программатын бары континеннарга правительстволар сиһилин үөрэтэллэр. Социалистическай биргэ доҕордоһуу дойдулара эрэ буолбакка, ону аанан бүтүн кэҥэ капиталистическай государстволар хайыы-үйэ эйэ программатын сорох пуннарын эбэтэр бөл бүүс-бүтүннүүтүн өйдөөтүлэр.

Н. СТЕПАНОВ.

СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ

БУКА БАРЫ—ХАЙЫҺАР СУОЛУГАР!

ПРОФСОЮЗНАЙ - КОМСОМОЛЬСКАЙ КРОСС

балаһыанньата

Профсоюзтар Саха уобаластаабы советтарын президиумун уонна ЫБСЛКС обкомун бюротун ууруаҕар сөп түбэһиннэрэн, ороҕуон үдэһиттэрин хайыһарга профсоюзнай-комсомольскай кростара Чурапчы салгынньатыгар бу дыл **кулун тутар 23—24 күннэригэр** ыытыллар.

Кроҥу баламнэһиигэ уонна ыытыыга П. В. Спиридонов председателлээх уон киһиттэн саставтаах тэрийэр комитет бигэргэтиллиннэ.

Күрэхтэһии икки бөлөҕүнэн маннык дистанцияларгa барар:

Маҥнайгы бөлөх

Эр дьоҥҥо — 5 км (4 зачет),
— 10 км (4 зачет).
Дьахталларга — 3 км (3 зачет),
— 5 км (3 зачет).
Уолаттарга (18—20 саастаахтарга)
— 5 км (3 зачет),
— 10 км (3 зачет).
Кыргыттарга — 3 км (2 зачет),
— 5 км (2 зачет).

Иккис бөлөх

Эр дьоҥҥо (39 сааһыттан үөһэ).
— 5 км (2 зачет).

Профсоюзнай-комсомольскай кросс үрдүк тэрээһиннээхтик барыытын профсоюзтар райкомнара, месткомнара уонна маҥнайгы сүһүөх комсомольскай тэриллэлэр хаалчыйыахтаахтар.

Кыайыылаах хамаандаҕа профсоюзтар ороҕуонньаабы советтарын уонна ЫБСЛКС райкомун көҥөрүллэ сылдьар кубога туттарылларын. Бириистээх миэстэлэри ылбыт хамаандалар аналдипломнарынан, бинилиэн кыайыылаахтар ойдобуннуук бириистэриэн уонна Бочуотунай грамоталарынан наҕараадаланыахтара.

РАЙСОВПРОФ ПРЕЗИДИУМА.
ЫБСЛКС РАЙКОМА.

Бастакы стартар

Сандал саҥы көрсүһэ сир ахсын эдэр-эмэн хайыһар суолугар турда. Ыаллыы олорор Хадаар, Чакыр уонна Хайахсыт оскуолаларын икки ардыларыгар хайыһарга күрэхтэһии Хайахсыкка элбэх киһини түмэ тардан, бэрт тэрээһиннээхтик барда. Кыргыттар 3 км сүүрүүлэригэр уонна эстафетаҕа Клара Монастырева, Таня Софронова, Люда Каженкина, Зина Илларионова саставтаах хайахсыттар хамаандалара лаппа ыыйда. Ыалдыыттартан Чакыр представителэ Даша Филиппова 3 км иккис буолла.

Уолаттарга 5 км сүүрүүгэ уонна эстафетаҕа хадаардар утарылаһаччыларын ыраабынан бырахтылар. 5 км Чакыртан Миша Филиппов чемпионнаата, Миша Эверстов (Хайахсыт) иккиһи, Гоша Елисеев (Хадаар) үсүһү ыллылар. Улахан уолаттар 10 км сүүрүүлэригэр олохтоохтор Таня Протасов, Гоша Адамов, Сеня Федоров үчүгэй бөлөмнэхтэрин көрдөрдүлэр. Уопсай түмүккэ ыалдыыттар аҥардастыы аатырдылар. Ол курдук, хадаардар бастаан, чакырдар иккиһи ылан, дьиэлэригэр үөрэнкотон эргийдилэр. Бу күрэхтэһиигэ республика күүстээх хайыһардыыттара Павел Митин, Афанасий Илларионов, Николай Оконешников, Григорий Сивцев эдэр спортсменнарга үрдүк техниканы, кыайыыга дьулууру көрдөрдүлэр.

Н. СТЕПАНОВ.

МЭЭЧИК КОРЗИНКАҔА КЫЫРАЙДА

Ороҕуон комплекснай спартакиадатын программатынан баскетболга күрэхтэһиигэ 10 нөҥилиэк хамаандата кыттыбыта. Эр дьоҥҥо финалга болугурдар мусуйдайдары биир нэчилиэгин хотон чемпионнаатылар. Үһүс миэстэни одьуулуннар ылылар. Кинилэр кыргыттара утарылаһааччыларын улахан утарсыыга суох кыайдылар. Кыгаанахтар иккис, болтоноолор үһүс миэстэҕэ тахыстылар. Уопсай түмүккэ одьуулуннар көҥөрүллэ сылдьар кубок хаһаайыннарынан буоллулар. Болугур нөҥилиэгин хамаандата иккис, Кыгаанах хамаандата үһүс степеннээх дипломнарынан наҕараадаланнылар. Бу күрэхтэһиигэ Эрилик Эристиин аатынан совхоз хабар нөҥилиэктэриттэн биир да хамаанда кииртэтэ.

Ф. МАТВЕЕВ.

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

Эрилик Эристиин аатынан совхоз дирекцията, партбюрото, профсоюз рабочкома, Чаҥар нөҥилиэгин Советын исполкома Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии кыттыылаах, колхознай тутуу ветерана

МАКАРОВ ИЛЬЯ НИКОЛАЕВИЧ

б. дь. кулун тутар 10 күнүгэр үйүн, ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн бокуонньук кэргэнигэр, аймахтарыгар, билэр дьонноругар бэйэлэрин дириҥ кутурданнарын тиэрдэллэр.

Субуруускай аатынан совхоз дирекцията, парткома, профсоюз рабочкома, Болтоого нөҥилиэгин Советын исполкома, отделение совета, партийнай тэриллэ гражданскай сэрии активнай кыттыылаах, колхознай тутуу ветерана

ДАНИЛОВ НИКОЛАЙ КОНОНОВИЧ

үйүн, ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн бокуонньук кэргэттэригэр, аймахтарыгар, билэр дьо